

УДК 657

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ АКТИВІВ ТА ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В ОБЛІКУ

Безкоровайна Л. В. к. е. н., доцент (ХНЕУ)

У статті розглянуто сутність оцінки, як елементу методу бухгалтерського обліку, її види та методичні підходи до оцінки. Досліджено існуючі види початкової та подальшої оцінки об'єктів обліку. Показано проблеми здійснення оцінки. Розглянуті можливі варіанти визначення справедливої вартості активів. Надано рекомендації щодо визначення справедливої вартості об'єктів обліку та удосконалення законодавчої бази стосовно цього питання.

Ключові слова: облік, оцінка, активи, зобов'язання, дохід, справедлива вартість, чиста вартість реалізації.

ОСОБЕННОСТИ ОЦЕНКИ АКТИВОВ И ОБЯЗАТЕЛЬСТВ В УЧЕТЕ

Безкоровайная Л. В. к. э. н., доцент (ХНЭУ)

В статье рассмотрена сущность оценки, как элемента метода бухгалтерского учета, ее виды и методические подходы к оценке. Исследованы существующие виды первоначальной и последующей оценки объектов учета. Показаны проблемы осуществления оценки. Рассмотрены возможные варианты определения справедливой стоимости активов. Даны рекомендации по определению справедливой стоимости объектов учета и совершенствованию законодательной базы по этому вопросу.

Ключевые слова: учет, оценка, активы, обязательства, доход, справедливая стоимость, чистая стоимость реализации.

FEATURES OF EVALUATION OF ASSETS AND OBLIGATIONS IN ACCOUNTING

Bezkorovaina L. V., PhD in Economics, Associate Professor (HNEU)

The aim of the article is the matter of evaluation, as the element of a method of accounting, its sorts and methodical approaches to evaluation. Thus, some authors consider evaluation as a process of determination of amounts of money, and others – as a way of translating from natural equivalent into monetary.

Existing kinds of initial and subsequent evaluation of objects of accounting were studied in the article. The most spread sorts of asset evaluation are initial value, net cost and, if acquired in different ways – fair value. In relation to definition of fair value of objects of accounting, different problems exist.

The problems of evaluation implementation are shown in the article. The main disadvantage of fair value accounting is the possibility of value manipulations and, as a subsequence, manipulations of accounting indexes.

Possible stages of asset fair value determination have been considered: determination of accounting object, its condition and technical properties; determination of business operation for which it is necessary to define fair value of the accounting object; analysis of existing markets concerning given accounting object and prices for similar assets, if such markets do not exist, then it is necessary to find background information about prices for given product; evaluation of accounting object fair value, using all available information and existing calculation algorithms.

Changes must be made by legislature to informational support of methodology of accounting objects evaluations. Development of a separate standard for accounting, devoted to disclosure of the essence of existing techniques of evaluation of accounting objects could be one of the ways, as well as supplementation of existing accounting standards with these matters. Also, creation of national or regional base of average prices for the most general sorts of assets is advisable, it would allow companies to use the same data for definition of fair value of assets

Keywords: accounting, evaluation, assets, obligations, income, fair value, real value.

Постановка проблеми. Вимірювання вартості об'єктів бухгалтерського обліку є первинною функцією оцінки, на якій базуються всі інші. Правильне обрання способу оцінки вартості об'єктів бухгалтерського обліку забезпечує доречність і достовірність показників фінансової звітності та створює умови для визначення ефективності менеджменту, фінансового стану та фінансового результату діяльності суб'єктів

господарювання. Актуальність вивчення впливу оцінки активів і зобов'язань на достовірність звітних облікових даних обумовлюється тим, що процес оцінки активів і зобов'язань сильно детермінований в частині суб'єктивної думки оцінювача, вибору ним того чи іншого інструменту оцінки, і користувачі бухгалтерської звітності, не маючи ні доступу до інформації про механізми оцінки, ні спеціальних знань, необхідних для

формування судження про справедливість такого методу, потребують кваліфікованої думці щодо впливу оцінки активів і зобов'язань на достовірність звітності в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Розробці принципів і методів оцінки об'єктів бухгалтерського обліку присвячено значну кількість наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених. Серед яких: М.В. Кужельний [1], Л.Г. Ловінська [2], Н.М. Малюга [3], В.Г. Швець [4], І.В. Супрунова [5], І.Б. Садовська [6], О.І. Васюта-Беркут [7], Г.В. Нашкерська [8], Л.А. Вороніна [9], В.М. Жук [10] та інші.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Однак, вчені зосереджують увагу на дослідженні методології оцінки об'єктів обліку, а концептуальні положення теорії оцінки у бухгалтерському обліку залишаються малодослідженими.

Ціль статті. Визначити види оцінок, що використовуються у вітчизняній системі обліку та методичне забезпечення їх здійснення; виділити неврегульовані питання методології оцінки в бухгалтерському обліку та надати рекомендації щодо їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначення поняття «оцінка» фігурує у вітчизняних та зарубіжних монографіях і навчальній літературі з бухгалтерського обліку. Разом з тим, як показав їх аналіз, єдності у трактуванні оцінки авторами в даний час немає.

У бухгалтерському обліку оцінка є способом вираження в узагальнюючому грошовому вимірнику господарських засобів та їх джерел, представляючи собою один із методів бухгалтерського обліку. Вона полягає в тому, що натуральні показники первинних документів переводяться в грошові множенням встановленої ціни на кількість цінностей [1].

Процес оцінки представляє собою процедуру присвоєння об'єктам бухгалтерського обліку певних грошових величин, отриманих таким чином, щоб їх можна було використати як агреговано (наприклад, для підсумкової оцінки активів), так і окремо в залежності від певної ситуації.

У табл.1 наведено визначення поняття «оцінка», надані різними авторами.

Таблиця 1

Визначення поняття «оцінка», надане різними авторами

Автор	Визначення поняття «оцінка»
Садовська І. Б. [6]	Оцінка господарських засобів - спосіб переведення натуральних показників у грошові.
Швець В.Г. [4]	Оцінка — це спосіб вартісного вимірювання господарських засобів, джерел їх утворення
Ловінська Л. Г. [2]	Оцінка — відображення у грошовій формі об'єктів обліку для їх узагальнення.
Васюта-Беркут О.І. [7]	Оцінка — це відображення об'єктів бухгалтерського обліку в єдиному грошовому вимірнику з метою їх узагальнення по підприємству в цілому.
Нашкерська Г. В. [8]	Оцінка - це процес визначення вартості об'єктів у грошовому вираженні, проведений таким чином, щоб її можна було використати як для окремих об'єктів бухгалтерського обліку, так і для їх груп.

Таким чином, деякі автори розглядають оцінку як процес визначення грошових сум, а інші - як спосіб переведення з натурального вимірника в грошовий.

При розгляді оцінки як способу в свою чергу наводяться неоднакові формулювання: спосіб переведення облікових об'єктів з натурального вимірника в грошовий, спосіб вираження об'єктів обліку в грошовому вимірнику,

спосіб, за допомогою якого активи отримують грошове вираження.

Ряд авторів акцентують увагу на понятті оцінки як грошового вимірника, а інші - як числового значення.

Розглянемо вітчизняні нормативні документи, що регламентують порядок оцінки різник об'єктів обліку (табл. 2).

Таблиця 2

Нормативні документи, які регламентують оцінку різних об'єктів обліку

Об'єкт обліку	Нормативні документи, які регламентують оцінку
1	2
Основні засоби	П(С)БО 7 «Основні засоби»
Інвестиційна нерухомість	П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість»
Необоротні активи, утримувані для продажу	П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»
Нематеріальні активи	П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»
Запаси	П(С)БО 9 «Запаси»
Біологічні активи	П(С)БО 30 «Біологічні активи»
Дебіторська заборгованість	П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»
Зобов'язання	П(С)БО 11 «Зобов'язання»
Фінансові інвестиції	П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції»
Дохід	П(С)БО 15 «Дохід»

Слід зазначити, що більшістю нормативних документів, наведених у табл. 2, регламентуються правила початкової і подальшої оцінки перерахованих активів. Згідно П(С)БО 7, П(С)БО 8, П(С)БО 9 початкова оцінка відповідних об'єктів обліку розрізняється залежно від джерела надходження: за плату, при внесенні в статутний

капітал, безоплатному отриманні, під час створення самим підприємством. У табл. 3 узагальнені способи визначення вартості зазначених об'єктів обліку при прийнятті їх до обліку в залежності від джерела надходження та подальша їх оцінка.

Таблиця 3

Початкова та подальша оцінка об'єктів обліку

Об'єкт обліку	Початкова оцінка		Подальша оцінка
	Джерело надходження	Вид вартості	
1	2	3	4
Основні засоби	Придбання (створення)	Первісна вартість	Первісна (переоцінена) вартість за вирахуванням накопиченого зносу
	Безоплатне отримання	Справедлива вартість	
	Внесення до статутного капіталу	Справедлива вартість	
	Переведення з оборотних активів, товарів, готової продукції	Собівартість	
Основні засоби	Обмін на подібний об'єкт	Залишкова вартість переданого об'єкта основних засобів	Первісна (переоцінена) вартість за вирахуванням накопиченого зносу
	Обмін на неподібний об'єкт	Справедлива вартість переданого активу, збільшена (зменшена) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну	

Економіка підприємства

Продовження табл. 3

1	2	3	4
Інвестиційна нерухомість	Придбання	Первісна вартість	Справедлива вартість, якщо її можна достовірно визначити, або первісна вартість, зменшена на суму нарахованої амортизації з урахуванням втрат від зменшення корисності та вигод від її відновлення
	Створення	Вартість, визначена на дату початку використання, виходячи із загальної суми витрат на її створення	
Необоротні активи, утримувані для продажу	Придбання або безкоштовне отримання	Вартість придбання	Найменша з двох оцінок: балансова вартість або чиста вартість реалізації
Нематеріальні активи	Придбання	Первісна вартість	Первісна (переоцінена) вартість за вирахуванням накопиченої амортизації
	Обмін на подібний об'єкт	Залишкова вартість переданого нематеріального активу	
Нематеріальні активи	Обмін на неподібний об'єкт	Справедлива вартість переданого нематеріального активу, збільшена (зменшена) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну	Первісна (переоцінена) вартість за вирахуванням накопиченої амортизації
	Безоплатне отримання	Справедлива вартість	
	Внесення до статутного капіталу	Справедлива вартість	
	За рахунок об'єднання підприємств	Справедлива вартість	
	Створення самим підприємством	Сума витрат на створення	
Запаси	Придбання	Первісна вартість	За найменшою з двох оцінок: первісна вартість або чиста вартість реалізації
	Виготовлення	Собівартість	
	Внесення до статутного капіталу	Справедлива вартість	
	Безоплатне отримання	Справедлива вартість	
	Обмін на подібні запаси	Балансова вартість переданих запасів	
	Обмін на неподібні запаси	Справедлива вартість отриманих запасів	
Біологічні активи	Придбання	Первісна вартість	Справедлива вартість. Довгострокові біологічні активи можуть відображатися за первісною вартістю з урахуванням суми їх зносу і втрат від зменшення корисності. Поточні біологічні активи можуть відображатися за первісною вартістю до періоду, у якому можна визначити їх справедливую вартість
	Безоплатне отримання	Справедлива вартість	
	Внесення до статутного капіталу	Справедлива вартість	

1	2	3	4
Дебіторська заборгованість	Первісна вартість		Чиста реалізаційна вартість, яка визначається як різниця між первісною вартістю та резервом сумнівних боргів
Зобов'язання	Довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки – теперішня вартість. Поточні зобов'язання – сума погашення		
Фінансові інвестиції	Придбання	Собівартість фінансової інвестиції	Справедлива вартість, з урахуванням зменшення корисності, за амортизованою собівартістю, за методом участі у капіталу
	Обмін на цінні папери власної емісії	Справедлива вартість переданих цінних паперів	
	Обмін на інші активи	Справедлива вартість переданих активів	
Дохід	Справедлива вартість активів, що отримані або підлягають отриманню		

Як бачимо з табл. 3, найбільш розповсюдженою оцінкою активів є первісна вартість, собівартість, а при отриманні іншими шляхами – справедлива вартість. Методичні рекомендації щодо розрахунку первісної та залишкової вартості активів підприємства, собівартості наведені у відповідних П(С)БО [11]. Методики оцінки фінансових інвестицій за різними методами, а також зобов'язань за теперішньою вартістю також описані у відповідних П(С)БО. Що ж стосується визначення справедливої вартості об'єктів обліку, то в цьому питанні існують певні проблеми.

Справедлива вартість - сума, за якою може бути здійснений обмін активу або сплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами (п. 4 П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»).

Термін «обізнані» означає, що зацікавлений покупець та зацікавлений продавець достатньо поінформовані про характеристики об'єкта оцінки справедливої вартості, його фактичне та потенційне використання, а також про стан ринку на дату балансу. Зацікавлений покупець мотивований, але не зобов'язаний купувати.

Визначення справедливої вартості є операцією між незалежними сторонами, тобто між сторонами, що не мають між собою жодних особливих або конкретних стосунків, які зробили б ціну операції нехарактерною для умов ринку. Вважається, що така операція – це операція між нез'язаними сторонами, які діють самостійно.

Інформація про справедливую вартість дає змогу порівнювати фінансові інструменти, які мають однакові економічні характеристики, незалежно від мети їх утримання, термінів випуску, придбання чи емітентів.

У світовій практиці можливі три підходи до оцінки справедливої вартості [2]:

- ринковий: сукупність методів оцінки вартості об'єкта, що ґрунтуються на інформації о реальних угодах на ринках;

- доходний: сукупність методів оцінки вартості об'єкта, що ґрунтуються на визначенні майбутніх доходів від об'єкта оцінки;

- витратний: сукупність методів оцінки вартості об'єкта, що ґрунтуються на визначенні витрат, необхідних для відновлення об'єкта оцінки з врахуванням зносу.

В українській практиці переважно використовують ринковий підхід.

Визнання справедливої вартості активів найчастіше ґрунтується на цінах активного ринка. За відсутності активного ринку можливим є використання п'яти методів оцінки:

- аналіз контрактів;
- експертної оцінки комісією;
- аналогів;
- прийняття цін;
- сторонньої професійної оцінки.

Однак, кожен із цих методів має суттєві складності використання, так метод аналізу контрактів, передбачає визначення справедливої вартості за останньою ринковою ціною операції з певними активами лише за умови відсутності суттєвих негативних змін у технологічному, ринковому, економічному або правовому середовищі, у якому діє підприємство[9].

Метод експертної оцінки комісією передбачає визначення ринкової вартості активів на основі застосування методичних підходів, визначених законодавством з незалежної оцінки майна.

Метод експертної оцінки і сторонньої професійної оцінки вимагає роботи оцінювачів, фахівців з ґрунтовною економічною підготовкою, але спеціалізовані в оціночній діяльності. Однак на сьогодні, бракує кваліфікованих кадрів, здатних орієнтуватись у динамічній економічній ситуації, використовувати сучасні технології, вміти застосовувати необхідний розрахунковий інструментарій.

Головним недоліком обліку за справедливою вартістю є можливість маніпулювання вартістю і як наслідок, маніпулювання показниками бухгалтерського обліку. В такому випадку, облік не відповідає своєму головному призначенню – надання достовірної інформації про діяльність підприємства [10].

Отже, для визначення справедливої вартості будь-якого активу вважаємо необхідним:

1) визначити об'єкт обліку, його стан та технічні характеристики (новий чи вже використовуваний, морально застарілий, такий, що втратив свої первісні характеристики та ін.);

2) визначити господарську операцію, для якої необхідним є визначення справедливої вартості об'єкта обліку (надходження на підприємство, оцінка на дату балансу та ін.);

3) проаналізувати існуючі ринки щодо даного об'єкту обліку та ціни на аналогічні активи на них, якщо таких ринків не існує, то необхідно знайти довідкову інформацію щодо цін даного продукту;

4) здійснити оцінку справедливої вартості об'єкту обліку обліку, використавши всю доступну інформацію та існуючі методики розрахунків.

Для забезпечення достовірності та об'єктивності показників звітності підприємства, вважаємо доцільним відображення оцінки об'єктів обліку за первісною вартістю та справедливою вартістю, щоб користувачі мали змогу співставити ці дані для прийняття більш об'єктивних рішень.

Використання для оцінки оборотних активів чистої вартості реалізації також має певні проблеми. Так, вона визначається за кожною одиницею запасів шляхом відрахування з очікуваної ціни продажу, суми очікуваних витрат на завершення виробництва і на їх реалізацію. Недоцільно уцінювати запаси цілої галузі або всі наявні на підприємстві. Лише в окремих випадках доцільно переоцінити окрему групу запасів. Чиста вартість реалізації запасів повинна бути досить надійною їх оцінкою, яка базується виходячи з можливої вартості їх реалізації за вирахуванням витрат на реалізацію. При цьому слід враховувати можливі коливання цін, або собівартості, які можуть бути до моменту реалізації виготовленої із наявних запасів продукції. Основою для такої оцінки можуть бути дані прайс-листів підприємств - виробників, спеціальні дослідження коливань цін на ринку на окремі види запасів, тощо. Однак, не за всіма видами запасів є доступною така інформація. У цьому випадку методика визначення чистої вартості реалізації може бути аналогічною до вище зазначеної. Окрім цього, потрібно достовірно оцінити витрати на завершення виробництва і реалізацію запасів.

Висновки. Отже, у вітчизняній системі обліку не існує чітко законодавчо закріпленої методи оцінки об'єктів обліку, що дозволяє маніпулювати обліковими даними і знижує об'єктивність обліку. Тому, на нашу думку, необхідно внести зміни у інформаційне забезпечення методології оцінки об'єктів обліку з боку органів законодавчої влади. Одним з заходів може стати розроблення окремого стандарту бухгалтерського обліку, присвяченого розкриттю сутності існуючих методик оцінки об'єктів обліку або доповнення існуючих стандартів бухгалтерського обліку даними питаннями. Також доцільним є створення загальнодержавної або регіональної бази стосовно середніх цін на ринках на найрозповсюдженіші види активів, що дозволить підприємствам використовувати одні й ті ж дані для визначення справедливої вартості активів.

Таким чином, у вітчизняному бухгалтерському обліку існують різні види оцінки для різних об'єктів обліку, однак методика не всіх з них детально освітлена у нормативних документах, що викликає певні труднощі. Найбільше питань викликає оцінка активів за справедливою вартістю. Так, для забезпечення достовірності визначення справедливої вартості об'єктів обліку доцільно дотримуватись певної послідовності дій, які мають бути представлені у П(С)БУ, а також на державному чи регіональному рівні створити інформаційну базу стосовно середніх цін на основні види активів підприємств. Такі заходи допоможуть підприємствам уникнути суб'єктивного підходу для визначення справедливої вартості об'єктів обліку і забезпечать достовірність бухгалтерських даних.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кужельний М. В. Теоретичні аспекти бухгалтерського обліку / М. В. Кужельний // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 8-9. – С. 45-47.
2. Ловінська Л. Г. Оцінка в бухгалтерському обліку : монографія / Л. Г. Ловінська. – К. : КНЕУ, 2006. – 256 с.
3. Малюга Н. М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку : теорія, практика, перспективи / Н. М. Малюга. – Житомир, ЖІТІ, 1998. – 384 с.
4. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. / В. Г. Швець. – 3-тє вид., перероб і доп. – К. : Знання, 2008. – 535 с.
5. Супрунова І. В. Розвиток оцінки в бухгалтерському обліку автореф. дис. к.е.н.: 08.00.09 / І. В. Супрунова. – ЖДТУ, 2010. – 20 с.
6. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік : навчальний посібник для вищої школи / І. Б. Садовська. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 688 с.

7. Васюта-Беркут О. І. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. / О. І. Васюта-Беркут, Г. Ф. Шепітко, Н. О. Ромашевська; За заг. ред. В. Б. Захожая. — 2-ге вид., стереотип. — К.: МАУП, 2003. — 176 с.
8. Нашкерська Г. В. Фінансовий облік : навч. посіб. / Г. В. Нашкерська. — К. : Кондор, 2005. — 503 с.
9. Воронина Л.А. Понятие бухгалтерских оценок и их развитие / Л. А. Воронина, Э. В. Москвичева // Международный бухгалтерский учет. — 2006. - №12(96). - С. 22-26.
10. Жук В. М. Облік сільськогосподарської діяльності / В. М. Жук. - К. : Юр-Агро-Веста, 2007. - 326 с.
11. Положення (стандарты) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/>

Рецензент д.е.н., професор ХНЕУ Пулипенко А.А.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Зубенко В.О.

УДК 658.3:005

СТРУКТУРНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ, ЯК ШЛЯХ ВИХОДУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ІЗ КРИЗИ

Божанова О. В., к.е.н, доцент (НМетАУ)

В статті розглянуті питання щодо структурних перетворень організаційної системи управління машинобудівних підприємств. Визначено, що організаційна структура управління машинобудівних підприємств це сукупність організаційних одиниць апарату управління, що виконують різні функції управління, і цілеспрямовані на вирішення стратегічних завдань. З'ясовано основні принципи формування організаційної структури управління машинобудівних підприємств. Сформульовано вимоги до організаційної структури машинобудівних підприємств, враховуючи які можна успішно вдосконалити існуючу організаційну структуру управління.

Зроблено висновок, що на шляху виходу із кризи структурні перетворення машинобудівних підприємств повинні взаємодіяти із зовнішньою середою. Вибір організаційної структури залежить від стратегії розвитку підприємства. Це означає, що структура підприємства має бути здатною забезпечити реалізацію цієї стратегії. Оскільки з плином часу стратегії змінюються, то можуть знадобитися відповідні зміни і в організаційних структурах - і це найважливіша наукова та практична проблема. В даний час успішно функціонують підприємства і фірми, що регулярно оцінюють ступінь адекватності своїх організаційних структур і змінюють їх так, як цього вимагають зовнішні умови.

Ключові слова: структурні перетворення, організаційна система управління, машинобудівне підприємство, управління, криза.

СТРУКТУРНЫЕ ПРЕОБРАЗОВАНИЯ, КАК ПУТЬ ВЫХОДА МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ ИЗ КРИЗИСА

Божанова Е. В., к.э.н., доцент (НМетАУ)

В статье рассмотрены вопросы структурных преобразований организационной системы управления машиностроительных предприятий. Определено, что организационная структура управления машиностроительных предприятий это совокупность организационных единиц аппарата управления, выполняющих различные функции управления, и целенаправлены на решение стратегических задач. Выяснены основные принципы формирования организационной структуры управления машиностроительных предприятий. Сформулированы требования к организационной структуре машиностроительных предприятий, учитывая которые можно успешно усовершенствовать существующую организационную структуру управления. Сделан вывод, что на пути выхода из кризиса структурные преобразования машиностроительных предприятий должны взаимодействовать с внешней средой. Выбор организационной структуры зависит от стратегии развития предприятия. Это означает, что структура предприятия должна быть способной обеспечить реализацию этой стратегии. Поскольку с течением времени стратегии меняются, то могут понадобиться соответствующие изменения и в организационных структурах - и это важнейшая научная и практическая проблема. В настоящее время успешно функционируют предприятия и фирмы, которые регулярно оценивают степень адекватности своих организационных структур и изменяют их так, как этого требуют внешние условия.

Ключевые слова: структурные преобразования, организационная система управления, машиностроительное предприятие, управление, кризис.